

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

децембар 2023 / број 135 **12/2023**

Коментар Закона о изменама и допунама Закона о јавним набавкама

- ▶ Наставак унапређења каријерног службеничког система у складу са Законом о изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе
- ▶ Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2024. годину
- ▶ Право прече куповине у судској пракси (први део)
- ▶ Планирање мера родне равноправности код послодаваца и органа јавне власти за 2024. годину
- ▶ Организовање интерне ревизије и послови интерних ревизора у јавном сектору
- ▶ Правна регулисаност тржишта непокретности
- ▶ Ризици од превара са нефинансијским подацима у финансијским извештајима

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

ISSN 2406-1085

Година XII, број 135, децембар 2023.

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Дејан Обренић
Драгана Марчетић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Маја Матић
Марина Аксентијевић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева
и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
- Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст хир. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Пошто је крајем октобра у Народној скупштини усвојен велики број закона, у децембарском и јануарском броју представимо бројне новине из различитих правних области. У овом броју централно место посвећено је изменама у области јавних набавки и у области радних односа у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе.

Ради благовремене припреме за обавезе које се појављују почетком 2024. године настојали смо да укажемо и на обавезе које произлазе из Закона о родној равноправности, као и на одредбе Закона о буџетском систему које се односе на ново запошљавање.

Парнице због повреде права прече куповине релативно су честе у судској пракси, па у овом броју започине серија текстова о том праву кроз приказ карактеристичних примера из праксе.

Скрећемо пажњу и на текст о тржишту некретнина, са освртом на скорашње сучељавање мишљења РГЗ и јавнобележничке струке по питању регулисаности поменутог тржишта.

У рубрици „Кад језик пресуди” улога форензичког лингвисте размотрена је кроз теорије, методе и средства тумачења правних норми, уз конкретне примере из домаће и стране судске праксе, док су магија рађања покретне слике, настанка филма и процеса стварања које резултира биоскопским пројекцијама и приказивањем на фестивалима представљени у рубрици „Поводом”, уз приказ међународне и домаће правне регулативе која се односи на филмску индустрију,

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутих, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPI.SI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

- 4 Коментар Закона о изменама и допунама Закона о јавним набавкама
- 13 Организовање интерне ревизије и послови интерних ревизора у јавном сектору

РАДНО ПРАВО

- 23 Наставак унапређења каријерног службеничког система у складу са Законом о изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе
- 30 Планирање мера родне равноправности код послодаваца и органа јавне власти за 2024. годину
- 35 Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2024. годину

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 45 Право прече куповине у судској пракси (први део)
- 55 Правна регулисаност тржишта непокретности

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 65 Ризици од превара са нефинансијским подацима у финансијским извештајима
- 76 Клиничко испитивање лекова у хуманој медицини

РУБРИКЕ

- 44 Календар важења правних аката
- 82 Портал читалаца
- 88 Кад језик пресуди: Улога форензичке лингвистике у тумачењу правних норми
- 96 Поводом Међународног дана биоскопа и годишњице оснивања Филмског центра Србије
- 108 Преглед прописа донетих између два броја

Коментар Закона о изменама и допунама Закона о јавним набавкама

У наставку су анализиране кључне измене и очекивани ефекти које ће донети примена Закона о изменама и допунама Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС” бр. 92/23).

Марина Аксентијевић,
дипл. правник са дугогодишњим
искуством у јавним набавкама

Област јавних набавки у Републици Србији уређена је Законом о јавним набавкама („Сл. гласник РС” бр. 91/19, 92/23), који је ступио на снагу 1. јануара 2020, а у примени је од 1. јула 2020. године. На основу Закона донети су и подзаконски акти, па је тако успостављен систем јавних набавки у Републици Србији, који је у великој мери усклађен са директивама Европске уније у области јавних набавки и усаглашен са правилима ЕУ.

Закон о изменама и допунама Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС” бр. 92/23 – даље: Закон) ступио је на снагу 4. новембра 2023, а примењује се од 1. јануара 2024. године, осим одредбе члана 183. ставови 3. и 4. Закона о јавним набавкама (одредба члана 21. став 1. Закона), која се примењује од дана ступања на снагу тог закона. Поменута одредба односи се на регистрацију нових привредних субјеката на Порталу јавних набавки, односно на обнову регистрације привредних субјеката који су већ регистровани на Порталу јавних набавки. На основу члана 184. став 3. Закона о јавним набавкама Канцеларија за јавне набавке донела је подзаконски акт о коришћењу Портала јавних набавки под називом „Упутство о измени упутства за коришћење Портала јавних набавки” („Сл. гласник РС” 96/23), који је ступио на снагу 4. новембра 2023. године. **С тим у вези, сви привредни субјекти који се први пут региструју на Порталу јавних набавки у обавези су да поступају на начин прописан одредбама Закона и подзаконског акта у погледу регистрације на Порталу по-**

чев од 4. новембра 2023. године. Привредни субјекти који су већ регистровани на Порталу у обавези су да обнове своје пријаве уношењем података и учитавањем доказа предвиђених Законом и подзаконским актом, и то најкасније у року од тридесет дана од дана почетка примене Закона, односно најкасније до 31. јануара 2024. године.

Примена нових одредаба Закона о јавним набавкама требало би да допринесе модернизацији, већој транспарентности и већој ефикасности система јавних набавки, у складу са Програмом развоја јавних набавки у Републици Србији за период од 2019–2023. године („Сл. гласник РС” 82/19). Започета је израда Програма развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2024–2028. године, као наставак креирања стратешког оквира у систему јавних набавки након истека претходно поменутог програма. Такође, нове одредбе требало би да допринесу подизању нивоа свести учесника у поступцима јавних набавки о значају заштите животне средине кроз примену еколошких аспеката у јавним набавкама, односно на учесталију примену тзв. зелених набавки. Кроз додавање новог начела – начела заштите животне средине – уводи се обавеза за наручиоце да набављају добра, услуге или радове који минимално утичу на животну средину. Осим тога, нове одредбе обезбеђују већу транспарентност података о уговорима о јавним набавкама, као и о уговорима чија је вредност испод прагова за примену Закона о јавним набавкама, кроз формирање базе података на Порталу јавних набавки. На тај начин органима надлежним за контролу законитости трошења јавних средстава олакшава се увид у податке од значаја за обављање послова из њихове надлежности.

■ Чланом 23. Закона прописан је датум ступања на снагу Закона. Наиме, Закон о изменама и допунама Закона о јавним набавкама ступио је на снагу 4. новембра 2023, а примењује се од 1. јануара 2024. године, осим одредбе члана 183. ставови 3. и 4. Закона о јавним набавкама, која се примењује од 4. новембра 2023. године. Наведене одредбе су нове и односе се на нови начин регистрације привредних субјекта на Порталу јавних набавки. Сходно новим законским одредбама сви привредни субјекти морају да се региструју или обнове своје пријаве.

Имајући у виду све наведене измене и допуне Закона о јавним набавкама, очекује се да примена наведеног закона допринесе већој ефикасности и транспарентности поступака

јавних набавки, као и модернизацији система јавних набавки у целини. Такође, очекује се да кроз увођење еколошких аспеката у јавне набавке примена тог закона допринесе подизању еколошке свести наручилаца у циљу заштите и очувања животне средине. Нове обавезе наручилаца, које су прописане новим чланом 152а Закона о јавним набавкама, а односе се на формирање базе података о свим уговорима, као и о свим изменама уговора, али и доношење подзаконског акта прописаног чланом 154. став 6. Закона, којим се уређује вршење надзора над извршењем уговора, омогућиће ефикаснију контролу органа надлежних за контролу законитости трошења јавних средстава.

ИНГ-ПРО вебинар:

Новине у Закону о јавним набавкама и припрема плана јавних набавки за 2024. годину

Линк за приступ вебинару доступан је у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

ТЕМЕ:

- кључне новине које доноси Закон о изменама и допунама Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС“ бр. 92/2023),
- нове обавезе наручилаца и понуђача,
- основе „зелених јавних набавки“ – еколошки апсекти,
- транспарентност података о изменама уговора (јавне набавке и набавке испод прагова примене Закона) и
- основе припреме плана јавних набавки за 2024. годину.

ПРЕДАВАЧ:

Марина Аксентијевић, дипл. правник, са искуством у области јавних набавки стеченим на месту руководиоца Групе за праћење поступака јавних набавки у Управи за јавне набавке, а тренутно је запослена на позицији шефа Одељења за јавне набавке у Јавном предузећу „Скијалишта Србије“.

ВЕБ-СЕРИЈАЛ ЈЕ БЕСПЛАТАН ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ НА ИНГ-ПРО ИЗДАЊА.

Организовање интерне ревизије и послови интерних ревизора у јавном сектору

У тексту је акценат стављен на битне новине које у области интерне ревизије у јавном сектору доносе два недавно иновирани правилника.

Мр Жељко Албанезе

УВОД

Последњих година много се ради на унапређењу свих аспеката службеничког система на републичком и локалном нивоу, као битном елементу јавног сектора. Упоредо са тим, ради адекватног прилагођавања интерне ревизије наведеним процесима, недавно су усвојене:

- 1) **измене и допуне Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору („Сл. гласник РС” бр. 99/2011 и 106/2013 – даље: Правилник) и**
- 2) **измене и допуне Правилника о условима и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору (даље: Измене Правилника).**

Измене и допуне оба правилника објављене су у „Службеном гласнику РС” број 84/2023, а ступиле су на снагу 13. 10. 2023. године. Очекује се да ће измене обезбедити већи обухват интерних ревизија јавног сектора Републике Србије. Прецизирани су критеријуми који се односе на успостављање интерне ревизије код корисника јавних средстава, што подразумева запошљавање већег броја ревизора у кључним државним органима, као и јачање капацитета за обучавање и убрзавање процеса сертификације интерних ревизора.

Подсећамо на то да је **Законом о буџетском систему** („Сл. гласник РС” бр. 54/2009... и 92/2023) **интерна ревизија** дефинисана као активност која пружа независно објективно уверавање и као саветодавна активност, са сврхом да допринесе унапређењу пословања организације и да помогне организацији да оствари своје циљеве тако што систематично и дисциплиновано процењује и вреднује управљање ризицима, контроле и управљање организацијом. Чланом 82. истог закона **обавезани су корисници јавних средстава** (директни и индиректни корисници буџетских средстава, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и јавна предузећа основана од стране Републике Србије, односно локалне власти, правна лица основана од стране тих јавних предузећа, правна лица над којима Република Србија, односно локална власт има директну или индиректну контролу над више од 50% капитала или више од 50% гласова у управном одбору, друга правна лица у којима јавна средства чине више од 50% укупних прихода остварених у претходној пословној години, као и јавне агенције и организације на које се примењују прописи о јавним агенцијама) **да успостављају интерну ревизију**. За њено успостављање и обезбеђење услова за адекватно функционисање одговоран је руководиоца корисника јавних средстава. Интерна ревизија је организационо независна од делатности коју ревидира, није део ниједног пословног процеса, односно организационог дела организације, а у раду непосредно је одговорна руководиоцу корисника јавних средстава. Функционална

Обука за практичан рад на интерној ревизији спроводи се након окончане теоријске обуке, по посебном захтеву подносиоца пријаве. У року од тридесет дана од дана пријема тог захтева ЦЈХ одређује ментора из свог састава ради пружања стручне помоћи кандидату који обавља интерну ревизију у склопу обуке за практичан рад, односно обавештава подносиоца пријаве да је потребно да се спроведе обука код корисника јавних средстава у којем је кандидат запослен. Потврду о завршеној обуци за практични рад на интерној ревизији издаје Министарство на основу дневника практичне обуке, који доставља ментор, односно овлашћени интерни ревизор који је пружао стручну подршку кандидату, као и на основу извештаја о спроведеној интерној ревизији, који доставља корисник јавних средстава код којег је обука спроведена.

У складу са наведеним потребама за менторима, у **новом члану 4б** (који се примењује од 1. јануара 2024. године) одређени су услови и начин избора лица која ће бити ментори за практичан рад код корисника јавних средстава у којем је кандидат запослен. То могу да буду лица која поседују професионално звање овлашћени интерни ревизор у јавном сектору, која су провела најмање пет година на пословима интерне ревизије након стицања сертификата овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору и имају одговарајућа знања и вештине потребне да кандидатима омогуће усвајање знања ради остваривања циља обуке. ЦЈХ ће радити на обуци кандидата за менторе, а затим утврдити листу ментора, са које ће они бити ангажовани код корисника јавних средстава.

Полагање испита за стицање звања интерни ревизор у јавном сектору врши се пред комисијом за спровођење испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору (даље: Комисија), коју именује министар финансија. Чланови Комисије и њихови заменици именују се из реда запослених у ЦЈХ, представника струковних удружења у области ревизије и руководиоца јединица за интерну ревизију код корисника јавних средстава.

Пријаву за полагање испита подноси корисник јавних средстава код којег је кандидат запослен, са подацима и документима који су прописани чланом 6. Правилника. Испит се организује по правилу два пута годишње, а **полаже се** (само) **писмено**, у облику заједничког теста за све испитне области и траје три сата без прекида. Кандидат је положио део испита за појединачну испитну област ако има најмање 60% од укупног могућег броја бодова, одређеног за ту испитну област, а положио је испит у целини ако је положио све појединачне испитне области. Кандидату који је положио испит министар финансија издаје сертификат о стеченом звању овлашћени интерни ревизор у јавном сектору.

(3) Прелазне и завршне одредбе Измена Правилника

1) Кандидати који су започели обуку под условима који су важили до дана ступања на снагу Измена Правилника (до 13. 10. 2023. године) наставиће обуку под условима који су прописани Изменама Правилника, с тим што се признаје обука која је претходно спроведена и која испуњава услове из Измена Правилника.

2) Лица која немају положен испит за овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору, а испуњавају остале услове из члана 3. Правилника (запослена су код корисника јавних средстава, имају високу стручну спрему, имају најмање три године радног искуства са високом стручном спремом у пословима ревизије, интерне контроле, финансијске контроле или у рачуноводствено-финансијским пословима, имају потврду Министарства да су у том министарству завршила основне обуке за интерне ревизоре, за финансијско управљање и контролу и за практичан рад на ревизији, нису осуђивана за кривична дела која их чине недостојнима за обављање послова интерне ревизије), могу да обављају послове овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору, односно руководиоца јединице за интерну ревизију најдуже годину дана од дана завршетка обуке коју организује Централна јединица за хармонизацију Министарства финансија.

Нови ИНГ-ПРО веб-серијал „Просветни савешник“

Четврта епизода: НАЈНОВИЈЕ ИЗМЕНЕ ПРОСВЕТНИХ ЗАКОНА

Линк за приступ вебинару доступан је у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

ТЕМЕ:

- преглед измена и допуна Закона о основама система образовања и васпитања,
- преглед измена и допуна Закона о основном образовању и васпитању,
- преглед измена и допуна Закона о средњем образовању и васпитању,
- преглед измена и допуна Закона о уџбеницима.

ПРЕДАВАЧ: Ана Клаић, дипл. правник, запослена у Министарству просвете.

ВЕБ-СЕРИЈАЛ ЈЕ БЕСПЛАТАН ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ НА ИНГ-ПРО ИЗДАЊА.

ИНГ-ПРО вебинар:

Чување и заштита архивске грађе и документарног материјала у електронском облику

ТЕРМИН: Линк за премијерни приказ вебинара биће доступан на Инфо-панелу у издању Прописи.нет 11. 12. 2023. године. Након тога, вебинар може да се гледа у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

Вебинар је усмерен пре свега на новине и обавезе, али и на питања и дилеме које за привредне субјекте доноси Уредба о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику („Сл. гласник РС“ бр. 107/2021 и 94/2022), која почиње да се примењује 1. јануара 2024. године, тако да су теме:

- одређивање обвезника примене Уредбе;
- обавезе које ствараоци и имаоци архивске грађе и документарног материјала у електронском облику имају у складу са Уредбом;
- посебан осврт на обавезе у погледу коришћења софтверског решења за електронско архивирање у приватном и јавном сектору;
- обавезе у погледу листе категорија архивске грађе и документарног материјала, са роковима чувања, које произлазе из Уредбе;
- мере и правила која су обвезници примене Уредбе дужни да донесу у складу са Уредбом;
- друга питања/дилеме.

Конкретна питања за предавача у вези са наведеним темама претплатници могу да пошаљу у оквиру стандардне форме за постављање питања у издању Прописи.нет најкасније до 5. 12. 2023. године.

ПРЕДАВАЧ: Петар Мијатовић, адвокат из Београда

ВЕБ-СЕРИЈАЛ ЈЕ БЕСПЛАТАН ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ НА ИНГ-ПРО ИЗДАЊА.

За сва обавештења позови нас на: 011/2836-817, 011/2836-820, 2836-821, 2836-822, њуштем факса: 011/2836-474
или њреко дела „Конџакџ“.

Наставак унапређења каријерног службеничког система у складу са Законом о изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе

Најновије измене и допуне Закона треба да омогуће наредну фазу увођења система компетенција у функције управљања људским ресурсима – у поступак запошљавања, односно попуњавања радних места службеника на извршилачким радним местима и положајима.

Мр Жељко Албанезе

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Остваривање циљева из Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији („Сл. гласник РС” бр. 42/2021 и 9/2022) треба да допринесе побољшању правног и организационог оквира, капацитета институција и службеника. С тим у вези, у Акционом плану за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021–2025. („Сл. гласник РС” бр. 42/2021 и 9/2022), у Посебном циљу 2 – *Унајређен њроцес рејрутације у јавној ујрави*, Мера 2.2. – *Унајређење њроцеса селекције и увођење новозајослених у њосао*, предвиђене су активности које се односе на развијање оквира компетенција за запослене у органима аутономних покрајина и јединицама локалне самоуправе (даље: АП и ЈЛС), измену нормативног оквира у циљу интегрисања оквира компетенција и јачање капацитета путем развоја и спровођења обука запослених у кадровским јединицама и руковођилаца у органима АП и ЈЛС за примену Оквира компетенција. Наведене активности

представљају наставак рада на успостављању усклађеног јавнослужбеничког система, заснованог на заслугама, као и на унапређењу управљања људским ресурсима.

У том контексту треба посматрати и доношење Закона о изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 92/2023, ступио на снагу 4. 11. 2023, а примењује се од 1. 1. 2024. године – даље: *Измене Закона*). Наиме, те измене и допуне треба да омогуће наредну фазу увођења система компетенција у функције управљања људским ресурсима – у поступак запошљавања, односно попуњавања радних места службеника на извршилачким радним местима и положајима. Тиме се унапређује систем запошљавања тако да буде у складу са принципом заслуга, кроз јачање конкурсног поступка у ком се омогућава објективност и непристраност. У сваком случају, измене и допуне поменутог закона представљају фазу у већ започетом процесу реформе јавнослужбеничког система и у функцији су подршке изградњи модерне, ефикасне и стручне јавне управе, односно подршке великој одговорности службеника у креирању јавних политика реформских процеса и њиховим применама у пракси.

(3) Према новом ставу 3. у члану 41. послодавац о давању писане сагласности за посленом за додатни рад одлучује у року од три дана од дана достављања захтева службеника за добијање сагласности.

Наведеним новинама унапређују се одредбе о сукобу интереса. Наиме, уређује се обавеза послодавца да води евиденцију о додатном раду службеника и о датим сагласностима за додатни рад службеника код другог послодавца. Посебно је уређена обавеза службеника да обавести послодавца и у случају кад није потребна сагласност за додатни рад.

3) Према иновираним ставу 2. у члану 52. службеник се разрешава с положаја и ако орган надлежан за његово постављење прихвати јавну препоруку за разрешење коју упућује Покрајински заштитник грађана – омбудсман, односно локални омбудсман. Тај службеник, према новом ставу 8. у члану 54, постаје нераспоређен.

4. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ИЗМЕНА ЗАКОНА

1) Прописи потребни за спровођење Измена Закона биће донети у року од шездесет дана од дана ступања на снагу Измена Закона (ступио на снагу 4. 11. 2023. године).

2) Поступци одлучивања о правима, обавезама и одговорностима службеника и намештеника који су започети до почетка примене Измена Закона (дакле, до 1. јануара 2024. године) – окончаће се применом прописа према којима су започети.

3) Интерни, односно јавни конкурси за пуњавање радних места који су покренути до почетка примене Измена Закона (закључно са 31. 12. 2023) – окончаће се у складу са прописима према којима су започети.

Планирање мера родне равноправности код послодаваца и органа јавне власти за 2024. годину

У наставку следи детаљан преглед обавеза послодаваца и органа јавне власти за 2024. годину које произлазе из Закона о родној равноправности.

Мр Жељко Албанезе

Законом о родној равноправности („Сл. гласник РС” бр. 52/2021 – даље: Закон) уређени су појам, значење и мере политике за остваривање и унапређивање родне равноправности, врсте планских аката у области родне равноправности и начин извештавања о њиховој реализацији, затим институционални оквир за остваривање родне равноправности, мере за сузбијање и спречавање

свих облика родно заснованог насиља, насиља над женама и насиља у породици, као и обавезе органа јавне власти, послодаваца и других социјалних партнера да интегришу родну перспективу у области у којој делују. У смислу Закона, **„родна равноправност”** подразумева **једнака права**, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравниотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, **једнаке могућности** за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услу-

организација у областима значајним за родну равноправност и спречавање и сузбијање родно заснованог насиља, са задатком да прати стање у области родне равноправности и иницира и предлаже мере за унапређење родне равноправности, при чему у раду Савета обавезно учествују и лица задужена за родну равноправност у органима управе јединице локалне самоуправе, која му пружају стручну и административно-техничку потпору у раду.

Наведена тела за родну равноправност сарађују међусобно, као и са свим другим телима за родну равноправност на нивоу јединице локалне самоуправе, аутономне покрајине и Републике. Актима скупштине јединице локалне самоуправе ближе су уређени избор, надлежности и начин рада тела за родну равноправност.

Чланом 64. Закона уведена је обавеза органа јавне власти да одреде лице задужено за родну равноправност. Конкретно, органи јавне власти који имају више од 50 запослених и радно ангажованих лица дужни су да из реда својих запослених одреде лице задужено за родну равноправност у складу са својим актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места. Руководилац органа јавне власти за поменуто лице одређује руководиоца организационе јединице у чијој су надлежности послови који се односе на вођење евиденција у области рада. О одређивању лица задуженог за родну равноправност и о свакој промени тог лица органи јавне власти обавештавају Министарство.

Лице задужено за родну равноправност:

1) прати спровођење политика и мера за остваривање и унапређивање родне равноправности из делокруга органа у ком су запослени;

2) прати стање о полној структури запослених и радно ангажованих лица у органу у ком су одређени и саставља извештаје о утврђеном стању у погледу достигнутог нивоа остваривања родне равноправности у области из делокруга органа;

3) доставља своје извештаје руководиоцу органа, које орган јавне власти након доношења доставља Министарству;

4) сарађује са Министарством и телима за родну равноправност на питањима значајним за остваривање и унапређивање родне равноправности;

5) припрема податке, анализе и материјале потребне за рад тела за родну равноправност;

6) обавља и друге послове у складу са актом о одређивању лица задуженог за родну равноправност.

Лица задужена за родну равноправност морају да буду обучена за обављање послова из наведене области, па ће Министарство у сарадњи са Националном академијом за јавну управу ближе уредити програм и начин обуке лица задужених за родну равноправност, у складу са законом.

Подсећамо на то да су Правилником о изради и спровођењу плана управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности („Сл. гласник РС” бр. 67/2022) подробније уређени начин израде, садржина и рокови за доношење и спровођење плана управљања ризицима. План управљања ризицима доноси се најкасније до 31. децембра текуће године за наредну календарску годину, у којој се доставља у електронској или писменој форми министарству надлежном за равноправност полова, односно родну равноправност (најкасније до 15. јануара).

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл. Од рубрика у часопису издавамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи. нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруку и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2024. годину

У наставку представљамо основне елементе планирања могућег броја лица за ново запошљавање и радно ангажовање код корисника јавних средстава за 2024. годину.

Мр Жељко Албанезе

Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему (објављеним у „Службеном гласнику РС” број 92/2023) продужено је важење његовог члана 27к, којим је регулисано контролисано запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава. Његова примена пролонгирана је до 31. децембра 2026. године. Према томе, политика додатног запошљавања и радног ангажовања код корисника буџетских средстава и **за 2024. годину** утврђена је:

1) чланом 27к Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС” бр. 54/2009... и 92/2023 – даље: Закон) и

2) Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 159/2020 – даље: Уредба).

1 Ко су корисници јавних средстава

Према члану 2. тачка 5) Закона **корисници јавних средстава** су директни и индиректни корисници буџетских средстава, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и јавна предузећа основана од стране Републике Србије, односно локалне власти, правна лица основана од стране тих јавних предузећа, правна лица над којима Република Србија, односно локална власт има

директну или индиректну контролу над више од 50% капитала или више од 50% гласова у управном одбору, друга правна лица у којима јавна средства чине више од 50% укупних прихода остварених у претходној пословној години, као и јавне агенције и организације на које се примењују прописи о јавним агенцијама. Уколико постоји недоумица о томе да ли се одређени организациони облик сматра корисником јавних средстава, може да се оствари увид у Правилник о Списку корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 143/2022), који је у примени од 1. јануара 2023. године.

У сваком случају, наведени режим запошљавања односи се на све кориснике јавних средстава без изузетка, дакле без обзира на то да ли се финансирају из буџета било ког нивоа власти, из сопствених прихода или пак из прихода које остварују у тржишним условима.

Подсећамо на то да се **одредбе члана 27к Закона не односе** на судије, јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца, наставно особље високошколске установе и научно и истраживачко особље научноистраживачке организације акредитоване у складу са законом, затим на изабрана, постављена и именована лица у државним органима и органима јединица територијалне аутономије и локалне самоуправе, као и на директоре јавних предузећа, друштава капитала, установа и јавних агенција чији су оснивачи Република Србија или јединице територијалне аутономије, односно локалне самоуправе, као и на особе са инвалидитетом у складу са прописима који уређују област професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом.

б) привремено обуставити пренос трансферних средстава из буџета Републике Србије, односно припадајућег дела пореза на зараде

и пореза на добит правних лица јединици локалне власти.

Календар важења њравних акаша

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	Службени гласник бр.	Датум примене
Закон о изменама и допунама Закона о републичким административним таксама	92/2023	одредбе чл. 8. и 11. примењују се од 1. 1. 2024. године
Закон о изменама и допунама Закона о електронском фактурисању	92/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године, осим одредаба члана 5. ст. 1–4, које ће се примењивати за пореске периоде који, у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност, почињу после 31. 8. 2024. године
Закон о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	92/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Закон о изменама Закона о порезу на доходак грађана	92/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Закон о измени Закона о порезима на имовину	92/2023	ступа на снагу 1. 1. 2024. године
Закон о изменама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање	92/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Закон о изменама и допунама Закона о накнадама за коришћење јавних добара	92/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Правилник о врсти података о спроведеним мерама енергетске ефикасности и оствареним уштедама енергије које достављају корисници јавних средстава	19/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Правилник о државним жиговима за оверавање мерила	32/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Закон о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије	35/2023	члан 12. тог закона у делу који се односи на члан 58. став 4. тачка 2) Закона о коришћењу обновљивих извора енергије примењује од 1. 1. 2024. године
Одлука о изменама и допунама Одлуке о условима и начину обављања мењачких послова	39/2023	тачка 6) става 2. ступа на снагу 1. 1. 2024. године
Посебан колективни уговор о изменама и допунама Посебног колективног уговора за државне органе	44/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Правилник о изменама Правилника о означавању обуће	63/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању	76/2023	чл. 2, 3. и 4. примењују се од 1. 1. 2024. године
Закон о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима	76/2023	одредбе чланова који се односе на финансирање безбедности саобраћаја почињу да се примењују од 1. 1. 2024. године
Правилник о усклађивању висине накнада за пружање услуга	79/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године
Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору	84/2023	члан 46 примењује се од 1. 1. 2024. године
Уредба о изменама Уредбе о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности	89/2023	примењује се од 1. 1. 2024. године

Право прече куповине у судској пракси (први део)

Парнице због повреде права прече куповине релативно су честе у судској пракси, поготово кад је у питању право прече куповине које је прописано Законом о промету непокретности кроз све досадашње редакције тог закона. У овом, али и у следећа два броја часописа биће представљени карактеристични примери такве врсте спорова.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

На почетку је битно напоменути да право прече куповине може да буде законско и уговорно. Тематски овај чланак је усмерен на проблематику која се тиче законског права прече куповине које предвиђа Закон о промету непокретности, мада ће бити изложена и основна правила која предвиђа Закон о облигационим односима, којим је регулисано уговорно право прече куповине и који се супсидијерно примењује. Сумарно ће бити изложена и правила из других закона и осталих прописа која установљавају право прече куповине. Ти закони садрже различите процедуре и правила поступања, па су и последице и начин правне заштите различити, што је утицало и на често лутање приликом постављања тужбених захтева у парницама које се тичу заштите законског права прече куповине по Закону о промету непокретности.

УГОВОРНО ПРАВО ПРЕЧЕ КУПОВИНЕ

Право прече куповине може да буде уговорено приликом закључења уговора о купопродаји, па се тада примењују одредбе Закона о облигационим односима (чл. 527–531). Уговорном одредбом о праву прече куповине обавезује се купац да извести продавца о намеравању продаји ствари одређеном лицу, као и о условима те продаје, и да му понуди да он ствар купи за исту цену. Продавац је

дужан да обавести купца на поуздан начин о својој одлуци да се користи правом прече куповине у року од месец дана, рачунајући од дана кад га је купац обавестио о намеравању продаји трећем лицу. Истовремено са изјавом да купује ствар, продавац је дужан да исплати цену договорену са трећим лицем или да је положи у суду. Ако је у уговору са трећим предвиђен рок за исплату цене, продавац може да се користи тим роком само ако пружи довољно обезбеђење. Право прече куповине покретних ствари не може ни да се отуђи ни да се наследи, уколико законом није друкчије одређено. У случају принудне јавне продаје, продавац не може да се позове на своје право прече куповине, али продавац чије је право прече куповине било уписано у јавну књигу може да захтева поништење јавне продаје ако није био посебно позван да јој присуствује. То право ограничено је на пет година, па ако је уговорен дужи рок, своди се на пет година. Последице непоштовања наведеног права су да, ако је трећем лицу било познато или му није могло остати непознато да продавац има право прече куповине, у року од шест месеци, рачунајући од дана кад је сазнао за тај пренос, продавац може да захтева да се пренос поништи и да му се ствар уступи под истим условима. Ако је купац нетачно обавестио продавца о условима продаје трећем, и ако је трећем то било познато или му није могло остати непознато, рок од шест месеци почиње да тече од дана кад је продавац сазнао за тачне услове уговора. Право прече куповине престаје у сваком случају по протеклу пет година од преноса својине ствари на трећег.

законом. У ставу 2. истог члана прописано је да нико не може да се позива на то да му подаци уписани у катастру непокретности нису били или нису могли бити познати, нити то може да докаже. Одредбом члана 63. наведеног закона прописано је начело поуздања, и то да су подаци о непокретности уписани у катастар непокретности истинити и поуздани и да нико не може да сноси штетне последице због тог поуздања.

Одредбом члана 70. став 1. истог закона прописано је да је база података катастра непокретности скуп геопросторних и других података о непокретностима и стварним правима на њима, као и да нарочито садржи податке о: 1) парцелама; 2) објектима; 3) посебним деловима објеката и 4) имаоцима стварних права на непокретностима.

Одредбом члана 114. став 1. наведеног закона прописано је које промене у поступку одржавања, у смислу тог закона, представљају промене на непокретностима и стварним правима на њима. У тачки 11) наведеног става прописано је да су такве промене оне које су настале променом личних, статусних и других података о имаоцу права на непокретности. У члану 117. став 1. истог закона прописано је да је ималац права на непокретности дужан да у року од

тридесет дана од настанка промене поднесе захтев за провођење промене Заводу.

Дакле, у складу са наведеним начелима јавности и поуздања, ималац стварних права на непокретностима **има дужност да у означеном законском року од настанка промене података о имаоцу права на непокретности** поднесе захтев за спровођење промене, а у конкретном случају тужилац је био дужан да, због тога што је променио адресу, захтева спровођење такве промене у катастру непокретности. Према томе, тужилац нема правни основ за побијање оспореног уговора због повреде права прече куповине, односно последицу неуручења понуде не може да сноси тужени ББ јер је његова обавеза, као продавца, била само да учини понуду тужиоцу сагласно одредбама Закона о промету непокретности, а не и да проверава из ког разлога тужилац није тражио пошилику, пошто је понуда тужиоцу учињена на адресу која је била наведена у листу непокретности. Штетне последице неизвршене доставе сноси тужилац пошто у јавним књигама није извршио промену адресе и тиме обезбедио услове да му се достава изврши на адресу где станује.

(Пресуда Врховној касационој суда Рев 850/2016 од 17. 5. 2018)

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавајемо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене уставне, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Правна регулисаност тржишта непокретности

Недавно је, по питању регулисаности тржишта непокретности, у јавности дошло до опречних ставова између Републичког геодетског завода (РГЗ), с једне стране, и јавнобележничке и адвокатске струке, с друге стране. У наставку су изложени ставова РГЗ и Јавнобележничке коморе Србије, уз осврт на најважније позитивноправне прописе који регулишу то тржиште, односно њихове правне норме које се тичу елемената тржишта непокретности, чија је примена изазвала јавно сучељавање мишљења РГЗ и јавнобележничке струке.

Дејан Обренић,
дипломирани правник

Једну од најзначајнијих покретачких улога у свим савременим тржишним привредама има тржиште непокретности. Непокретности одавно не представљају само кров над главом и решавање стамбеног питања, већ и средство за чување и стицање капитала, тако да уређеност и вредност њиховог промета представља огледало привредне снаге и уређености једног друштва. У последњој деценији уверили смо се у важност тржишта непокретности, као и у крупне последице које његове осцилације могу да изазову, и то не само на локалном и националном нивоу већ и у глобалним размерама. Тржиште непокретности и те како може да утиче на БДП, кредитну способност и целокупну привреду једне земље. Оно је својеврстан одраз њене економске снаге и тржишне регулативе, али и нивоа благостања. Из свих наведених разлога јасно је да тржиште непокретности ужива посебан статус у свим економијама које желе да се развијају и да завређују респектабилан статус у глобалној економској арени.

Да би једно национално тржиште непокретности могло да остварује своју улогу у складу са претходно описаним, јасно је да је неопходно да оно буде регулисано адекватном правном регулативом. Управо она треба

да трасира пут кретања тржишта непокретности на начин који му омогућава неспутан, али контролисан развој. Напредујући тако трасираним путем, тржиште непокретности континуирано треба да остварује своју улогу економског покретача одрживог развоја једне националне привреде, као и заштитну улогу чувара капитала, али и социјалну улогу у остварењу националног благостања и основних људских права, као што је право на становање и уопште права на адекватан живот.

Ни правни систем Републике Србије и његово тржиште непокретности нису изузетак од наведеног. Раскидање са вишедеценијском *sui generis* социјалистичком привредом и контролисаним тржиштем довело је до отварања националне привреде и тржишта ка свету, те постепеног укључивања у тржишни начин поимања правног и економског промета, укључујући и промет непокретности. Не удубљујући се у проблематику предугог транзиционог периода ка уређеном и слободном тржишту, може да се констатује да се чини да је, након вишегодишњег меандрирања и промашавања, у последњој деценији у доброј мери дефинисана траса кретања тржишта непокретности, којом би оно могло да се оствари у нашем привредном и правном систему у пуном обиму. Делује да је, усаглашавањем законских прописа који регулишу питања врсти својине, правни основ и начин стицања својине, затим природу, начин заснивања и престанка хипотеке и питања централне евиденције непокретности, њене врсте, начина

ности уписује предбележбу права из уговора о купопродаји на предбележеној непокретности која је предмет тог уговора. На тај начин у великој мери штити се купац непокретности у изградњи, али се штите и правни поредак и трећа савесна лица, јер се тиме онемогућавају вишеструке продаје исте непокретности „у изградњи” и друге недозвољене правне радње које су се спроводиле у прошлости.

За **нерегулисани систем тржишта непокретности** истакнуто је да обухвата некретнине које нису изграђене у складу са законским прописима. Пошто такве непокретности нису уписане у катастар и налазе се ван контроле надлежних институција, купци су често изложени ризику од преваре јер су неинформисани о правном статусу непокретности коју купују, а РГЗ нема податке о трансакцијама са нерегулисаног система тржишта непокретности. За дату ситуацију могло би се рећи само да се она и не може сматрати куповином непокретности нити делом тржишта непокретности јер се не ради о преносу својине у правном смислу. Уколико није могуће

утврдити постојање и статус непокретности, онда заправо није могуће утврдити предмет уговора о продаји непокретности, као битан елемент тог уговора. Самим тим, тај уговор је ништав, па јавни бележник не може да га потврди. Описана трансакција не представља правни посао у правом смислу речи јер не производи правне последице ни по уговараче ни по треће стране.

Браћајући се на јавно сучељавање мишљења РГЗ и јавнобележничке струке, а имајући у виду изнете позитивноправне прописе који регулишу тржиште непокретности, може се констатовати да оно свакако не доприноси развоју тржишта некретнина, већ може да изазове његов застој и да буде контрапродуктивно, нарочито ако се има у виду тренутна осетљивост тог тржишта због глобалних економских и политичких криза. Ипак охрабрује чињеница да су право и закони изнад ситних размирица поменутих актера јер они постоје ради развоја тржишта некретнина и примене права, а не обрнуто.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Ризици од превара са нефинансијским подацима у финансијским извештајима

Пажња аутора усмерена је на све учесталије приказивање нефинансијских података у финансијским извештајима како би привредно друштво оставило утисак у јавности да остварује позитивне утицаје на животну средину и радну снагу, као и да је пословање усмерено ка одрживој будућности, али и на ризике да су исти са намером погрешно и нетачно приказани у сврху обмане и преваре.

Маја Матић,

шеф Одсека за представке и сарадњу са другим државним органима Агенције за спречавање корупције, председник Удружења сертифицираних истражитеља превара Србије (АЦФЕ Србија)

Савремено пословање привредних друштава условило је да многе пословне трансакције не могу да буду обухваћене рачуноводственим принципима и правилима, што резултира у потпуно или делимично погрешном приказивању рачуноводствених информација. Избијање светске економске кризе последица је многобројних рачуноводствених и финансијских превара. Стога је велико неповерење у приказане кварталне, полугодишње и годишње финансијске извештаје привредних друштава, као и у ревизорске извештаје тих привредних друштава, узроковало потребу да се, поред финансијских информација, приказују и додатне, нефинансијске информације. Ограничавањем једино на приказивање финансијских информација корисници финансијских извештаја неће имати целокупну слику о привредном друштву, док је на другој страни приказивање нефинансијских информација често пренебрегнуто од стране корисника корпоративних извештаја. За ефикасно и ефективно задовољење информационе потребе корисника интегрисани извештаји морају да буду сачињени холистички, па ће тако бити приказане и финансијске и нефинансијске информације.

Реализација крајњег циља финансијског извештавања – креирање и презентирање кредибилне информационе основе, као подлоге за одлучивање заинтересованих учесника на комерцијалном и финансијском тржишту – претпоставља да се наведени процес заснива на одговарајућој професионалној и законској регулативи како би се обезбедио висок квалитет финансијских извештаја. Благовремена доступност и једних и других информација корисницима пружа могућност адекватне анализе, интерпретације и разумевања пословања, што може да резултира доношењем оптималних одлука. Корисници финансијских извештаја су акционари, како постојећи тако и потенцијални, затим остали даваоци капитала, попут кредитора и поверилаца, као и пословни партнери, држава и њене агенције, запослени, који немају непосредан увид у одлуке и активности менаџмента предузећа. Уместо тога, о оствареним ефектима пословања могу да сазнају читањем и анализирањем сета финансијских извештаја, и то извештаја о финансијском положају, успеху, новчаним токовима и променама на капиталу, као и напомена уз финансијске извештаје.

ОДРЖИВОСТ КАО САВРЕМЕНА ФИЛОЗОФИЈА ПОСЛОВАЊА

У савременом друштвено-економском контексту питање одрживости пословања постаје све значајнија тема, како за саме носиоце привредних активности тако и за различите друштвене актере. С обзиром на све

је Европска комисија објавила 2017. године. Законом су, дакле, прописани основни елементи нефинансијског извештаја, који се у потпуности поклапају и са захтевима Директиве о нефинансијском извештавању.

IX ЗАКЉУЧАК

Традиционални финансијски извештаји не могу да прикажу кључне факторе успеха савременог пословања привредног друштва. Они се фокусирају на способност предузећа да реализује вредност из постојећих средстава и обавеза. Као такви, финансијски извештаји приказују информације историјског карактера. Нова извештајна парадигма неопходна је како би се обухватила и приказала креирана вредност у привредним субјектима.

Кључни покретачи вредности савремене привреде претежно су нефинансијског карактера и не приказују се у постојећим финансијским извештајима. Отуда је неопходно развити сет мерила који ће инвеститорима и кредиторима омогућити вредновање и поређење различитих предузећа по наведеној основи. Значај различитих нематеријалних средстава у савременој привреди иницира потребу да се омогући приказивање и оних ставки интерно генерисаних нематеријалних средстава које доприносе вредности предузећа, а према постојећим међународним стандардима финансијског извештавања не испуњавају услове за приказивање у билансу стања. Наведене околности условиле су да се јаз између књиговодствене и тржишне вредности континуирано увећава, чиме се истовремено у питање доводи улога финансијског извештавања у процесу ефикасне алокације ограничених ресурса. Отуда корпоративно извештавање, поред финансијских извештаја,

треба да пружи и детаљнији преглед осталих информација како би се увећала ефикасност економског одлучивања. У том смислу пословно извештавање акценат ставља на нематеријалне покретаче вредности, као и на информисање о плановима менаџмента и шансама и опасностима са којима се предузеће у окружењу суочава. Пажљиво осмишљена и имплементирана стратегија корпоративног извештавања о предузетим активностима и оствареним перформансама доприноси успостављању и јачању поверења између предузећа и кључних стејкхолдера, али и унапређењу њихових односа, што је несумњиво од круцијалног значаја за дугорочни опстанак и раст предузећа. Стицање кредибилитета подразумева фер извештавање, а то значи и обелодањивање неповољних перформанси, због чега постоји ризик да привредно друштво жели да изостави такве информације или да их прикаже другачије од истинитих.

Сагледавање текућег стања пословног извештавања имплицира да је пракса одговорила на позиве за реформу извештавања тако што су данас нефинансијска обелодањивања великог броја предузећа значајно обимнија у односу на њихове финансијске извештаје. При доношењу одлука о томе шта обелоданити менаџмент предузећа треба пре свега да размотри потребе кључних стејкхолдера и других корисника њихових извештаја, као и да процени када је додатно обелодањивање неопходно. Околност да је током времена, услед различитих околности, акценат стављан на различите стејкхолдере и њихове информационе потребе, имплицира да су циљ и форма пословног извештавања током времена еволуирали, али су и порасли ризици да ће такве информације бити злоупотребљене.

Клиничко испитивање лекова у хуманој медицини

Поред појашњена самог појма и врсте, у наставку су приказани и процедура и неопходни услови за клиничко испитивање лекова, с тим што су, имајући у виду осетљивост теме и различитост услова, посебно размотрени критеријуми за испитивање на дечјој популацији. Клиничко испитивање лекова данас је веома уносна активност, пре свега за фармацеутске куће, али и здравствене раднике лекаре који спроводе, односно учествују у испитивању. Ипак не треба заборавити ни бенефит за испитанике, који су најчешће, као пацијенти, и сами заинтересовани за откривање новог или побољшање дејства постојећег лека.

Др Душан Рајаковић,

спец. менаџмента здравствених
установа

ПРОЦЕДУРА И НЕОПХОДНИ УСЛОВИ

Лек који се клинички испитује је фармацеутски облик активне супстанце која се испитује или је плацебо с којим се испитивана супстанца пореди, као и лек који има дозволу за стављање у промет када му је измењен облик или паковање, односно када се користи другачије него што је дозволом за стављање у промет одобрено, или када се лек користи за добијање нових информација о његовој одобреној употреби. Предлагање, спровођење и извештавање о клиничком испитивању лека обавља се у складу са Смерницама добре произвођачке праксе (енг. *Good Manufacturing Practices* – GMP). Посебне смернице су предвиђене када је у питању клиничко испитивање лека на деци, о чему ће више речи бити у наставку текста. Клиничко испитивање лека може да буде и некомерцијално, укључујући и академско клиничко испитивање.

Захтев за одобрење спровођења клиничког испитивања лека и захтев за мишљење Етичког одбора Србије подносе се истовремено преко Агенције за лекове и медицинска средства. Захтев садржи податке о клиничком испитивању, податке о спонзору и подносиоцу захтева, као и ближе податке о начину и времену испитивања, а посебно по-

Клиничко испитивање лека подразумева испитивање које се врши на људима да би се утврдило или потврдило дејство лека, утврдила нежељена реакција на испитивани лек и његова безбедност и ефикасност. Оно може да буде постмаркетиншко, интервенцијско и неинтервенцијско, а посебно се издвајају студије *In vivo*, као клиничке студије на испитаницима (здравим добровољцима или болесницима).

Постмаркетиншко интервенцијско клиничко испитивање лека представља испитивање током ког се лек примењује у складу са условима наведеним у дозволи, што захтева додатне дијагностичке процедуре, као и процедуре праћења, које су дефинисане Протоколом о клиничком испитивању лека (даље: Протокол). Такво испитивање лека је испитивање које се примењује у складу са условима наведеним у дозволи, при чему избор пацијента није унапред одређен, већ спада у текућу праксу устаљеног начина лечења, с тим што је прописивање лека јасно одвојено од одлуке да се пацијент укључи у испитивање.

ће су такве околности које могу да угрозе добробит детета ако се повуче из испитивања. У таквим околностима даљи пристанак родитеља односно старатеља довољан је да дете настави учествовање у испитивању. Самостални, односно старији малолетници могу сами да дају пристанак. Податке који могу да се прикупе у мање рањивој популацији, која је дала пристанак за учествовање у испитивању лека, не треба прикупљати у осетљивим популацијама, односно од болесника који нису у стању да дају својевољни пристанак. Испитивања на хендикепираној или деци из социјалних установа треба ограничити на оне болести и здравствена стања која су углавном или искључиво повезана са том популацијом, односно на околности у којима се очекује да ће њихова болест или здравствено стање променити карактеристике лека.

Смањење ризика и патње на најмању могућу меру

Каква год била важност испитивања лека за доказивање или оповргавање његове вредности, оно може да повреди испитаника чак и када цела друштвена заједница има користи од испитивања. Зато треба предузети све напоре да се то спречи. Пре почетка клиничког испитивања истраживачи морају да имају потпуни увид у све претклиничке и клиничке податке о токсичности лека. Да би се ризик у педијатријским клиничким испитивањима свео на минимум, потребно је да особље које их спроводи буде добро обучено и искусно у

испитивањима лека на деци, што укључује и препознавање и обраду евентуалних нежељених догађаја за ту популацију. При дизајнирању педијатријског испитивања треба учинити сваки напор да се број учесника и поступака сведе на најмањи могући. Такође треба утврдити механизме за брзо прекидање испитивања у случају неочекиваних опасности.

Учестали инвазивни поступци могу болети и плашити децу, али осећај неугодности може да се сведе на најмању могућу меру ако испитивање дизајнирају и спроводе истраживачи искусни у лечењу деце. Протоколи и испитивања морају да буду осмишљени специфично за децу популацију (а не само прилагођени по Протоколу за одрасле). Практична разматрања која могу да обезбеде позитивно искуство испитаника и што мањи осећај неугодности укључују особље са знањем и искуством у раду са децом и потребама деце, укључујући вештине у извођењу педијатријских поступака, али и физички простор с намештајем, играчкама, дневним активностима и храном који су прилагођени узрасту и спровођењу испитивања у познатом окружењу, као што је болница или клиника у којој испитаници и иначе примају здравствену заштиту. Етички одбор треба да размотри, на пример, колико је убода у вену прихватљиво за добијање узорка крви предвиђених Протоколом. Као што је и раније наведено, мора да се поштује право испитаника да одбије даље учествовање у процедурама испитивања.

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи. нет, а повезани су са релевантним прописима.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрики дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Могућност одлагања ступања на рад запосленог

П: *Постоји ли, у случају да особа која користи право на одсуство са рада ради неће дејства конкурише за пријем у радни однос на неодређено време у јединици локалне самоуправе, законска могућност да се прими у радни однос на неодређено време, а да ступи на рад на дан престанка одсуства са рада ради неће дејства?*

О: Описана ситуација у вези са пријемом у радни однос није регулисана Законом о запосленима у АП и ЈЛС нити одредбама о радним односима у ПКУ за запослене у ЈЛС. Отуда на конкретан случај мора да се примени Закон о раду, који се, према члану 2. став 2, примењује и на запослене у органима локалне самоуправе. Према члану 34. став 2. Закона о раду, ако запослени не ступи на рад на дан утврђен уговором о раду, сматра се да није засновао радни однос, осим:

- ако је спречен да ступи на рад из оправданих разлога или
- ако се послодавац и запослени друкчије договоре.

Дакле, у таквом случају неопходан је договор са послодавцем – да ли одложити ступање на рад (уз прилагање потребних доказа) или направити неки други договор.

Сразмерни годишњи одмор у случају неплаћеног одсуства

П: *Двоје запослених искористило је цео годишњи одмор за 2023. у првој половини 2023.*

године, након чега су поднели захтев за неплаћено одсуство у трајању од шест месеци, које им је одобрено, па су зајочели да га користе у току 2023. године. Да ли у том случају запослени имају право само на сразмерни део годишњег одмора или на цео одмор и да ли, ако је запослени искористио више дана него што му припада, послодавац има право на накнаду штете и како се та накнада утврђује?

О: Према члану 68. ст. 1–3. Закона о раду запослени има право на годишњи одмор у складу са тим законом. Запослени стиче право на коришћење годишњег одмора у календарској години после месец дана непрекидног рада од дана заснивања радног односа код послодавца. Под непрекидним радом сматра се и време привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању и одсуства са рада уз накнаду зараде.

Запослени има право на дванаестину годишњег одмора из члана 69. Закона о раду (сразмерни део) за сваки месец дана рада у календарској години у којој је засновао радни однос или у којој му престаје радни однос (члан 72. Закона о раду).

У члану 78. Закона о раду прописано је да послодавац може да одобри запосленом одсуство без накнаде зараде (неплаћено одсуство). За време неплаћеног одсуства запосленом мирују права и обавезе из радног односа, ако за поједина права и обавезе законом, општим актом и уговором о раду није другачије одређено.

Имајући у виду наведене одредбе Закона о раду, односно да се период за време неплаћеног одсуства, када запосленом мирују права и обавезе из радног односа, не сматра временом проведеним на раду и не рачуна прили-

не обнови лиценцу под условима прописаним наведеним законом и прописима донетим за спровођење тог закона, односно којем је лиценца одузета у складу са законом, не може да обавља здравствену делатност у здравственој установи, односно приватној пракси. У истом пропису није изричито одређено да запосленом престаје радни однос, али сходно одредбама Закона о раду послодавац може да откаже уговор о раду запосленом ако овај нема потребне способности за обављање послова на којима ради. На основу Посебног колективног уговора за здравствене установе послодавац упућује запосленог на похађање програма континуиране едукације, који је акредитован од стране Здравственог савета Србије, ради обнављања дозволе за самосталан рад (лиценце). У пракси су познати случајеви одузимања лиценце, али се иста по правилу обнови након извесног времена.

Промена у организацији рада код послодавца и анекс уговора о раду

П: Дошло је до промене у организацији послодавца када је запосленом А раније била

надређена позиција Б, а сада му је надређена позиција Ц. Да ли се закључује анекс уговора о раду, с обзиром на то да му је у опису послова стајало да му је надређена позиција Б?

О: Сматрамо да има разлога за измену уговора о раду (анексом). Наиме, мења се организација рада, па у складу са тим мора да се измени и Правилник о организацији и систематизацији послова. С тим у вези, мења се и положај у организацији радног места на ком ради запослени А, при чему је вероватно да ће измена надређеног радног места А (Ц уместо Б) довести и до одређене промене у пословима радног места А, јер претпостављамо да се на радном месту Б и радном месту Ц не обављају сасвим идентични послови. Према томе, пошто послодавац мења Правилник о систематизацији, у коме мења и надређена и подређена радна места, сматрамо да ту промену треба да изврши и у опису радног места А у Правилнику, што значи и у уговору о раду (анекс) запосленом на радном месту А.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издавајемо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруку и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позивите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Улога форензичке лингвистике у тумачењу правних норми

Различити начини тумачења правних норми и резултати тог процесу у примерима из стране и домаће судске праксе приказани су у овом тексту.

Језичко и логичко тумачење правне норме

У уводном тексту речено је да је језичко тумачење и основно тумачење правне норме. Оно се добија применом правила о употреби језика, која прописује наука о језику. С обзиром на то, језичко тумачење може да буде лексичко, граматичко, синтаксичко итд., при чему све то мора да се обједини да би се добило адекватно језичко тумачење правне норме. То опет значи да и творац норме и тумач и корисници треба одлично да познају таква правила, што је немогуће, при чему стил творца норме, али и могућности и начин перцепције корисника утичу на њено значење. Уз то, тумач норме мора да је тумачи по правилу по ком је настала, а ако је застарела, мења се.¹ И у том домену врло је занимљива улога форензичких лингвиста, који, поред свега осталог што је до сада у овој рубрици представљено као њихов задатак, треба и да тумаче читљивост и разумљивост правних норми, које могу да се поделе:

- према критеријуму условности – на условне и безусловне;
- према критеријуму општости – на опште и појединачне.²

Језички израз, без обзира на то да ли се ради о правном или неком другом појму, временом може да промени значење, и то понекад у толикој мери да исти изрази у различитим законима имају различита значења. Због тога је неопходно да правни језик буде што јаснији, прецизнији и разумљивији и онима који стварају и тумаче правне норме и грађанима и другим лицима за која су норме рађене. Дакле, **за сваки посебан правни појам треба да се дефинише посебан језички израз или термин који треба доследно употребљавати у тачно одређеном значењу.** Ипак, чини се да је то у праву тешко постићи зато што различити законодавци стварају различите правне норме, а сам језик је променљив у додиру са другим језицима, услед друштвених и других промена и сл. Став савремене правне теорије и праксе по том питању је да се у уводном делу сваког закона дефинишу значења појединих појмова који се користе у конкретном закону.

Пошто је јасно да прецизност правног језика није лако постићи у потпуности, веома је важно тумачење права као средства за утврђивање значења појединих језичких израза које употребљавају правници приликом креирања правних норми. У римском праву правни појмови имали су унапред утврђену

Специфичност односа језика и права

Специфичност у погледу односа језика и права огледа се у чињеници да језику треба дати посебно правно значење само ако га има у правној норми, тј. уколико је одређено у извесним актима. Такође, важно правило је да знацима језика у истој правној норми не треба давати различита значења. Са тим сазнањем и форензички лингвиста, у случају

потребе, приступа тумачењу непотпуних, нејасних или непрецизних норми. У ситуацији када форензички лингвиста треба да донесе одлуку о значењу одређене норми, прво што мора да му буде јасно, као и свим субјектима који су у расправу укључени, јесте шта означава тај појам. Уколико недостаје јасноћа у значењу речи или односу између речи и појма, расправа је бесмислена, као и донете одлуке након ње.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ „Увод у право”, Лукић, Кошутић и Митровић, Службени лист СРЈ Београд 2001, стр. 506.
- ² Ибид.
- ³ „Језички основи термина и појмова у праву”, Александра Благојевић Даниловић, Мегатренд ревија вол. 12, Но 1, 2015: 221–236.
- ⁴ Ибид.

- ⁵ „Увод у право”, Лукић, Кошутић и Митровић, Службени лист СРЈ Београд 2001, стр. 506.
- ⁶ Ибид.
- ⁷ <https://plato.stanford.edu/entries/legal-interpretation/#LingMean>
- ⁸ „Увод у право”, Лукић, Кошутић и Митровић, Службени лист СРЈ Београд 2001, стр. 506.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуна камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимасти од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуна камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За информацију и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана биоскопа и годишњице оснивања Филмског центра Србије

Како је настао филм и како је утицао на свет који познајемо, ко су пионири развоја филма у свету и код нас, али и којим су прописима на међународном и домаћем плану регулисани постојање и рад филмске индустрије, а поготово права радника на филму – представљено је у продужетку.

Неко је рекао „седма уметност”

Човек се никада није умирио, и то је добро јер је немир изнедрио највредније продукте људског духа. Прво је била слика, затим је уследила реч, а након индустријске револуције, унапређених средстава за рад и производњу, ред је био и на нове подухвате у том домену, односно до рађања покретне слике. Од првог уплашеног погледа пред локомотивом која изгледа као да ће право са филмског платна да се залети у нас, до данашње компјутерске анимације, када нам изгледа као да учествујемо у сваком догађају на платну, чини се

да су људи прескочили еоне и освојили макар део сна о лагоднијем животу, само што, уместо разбуктале маште и још напреднијих идеја, расте отупелост пред истинским доживљајима.

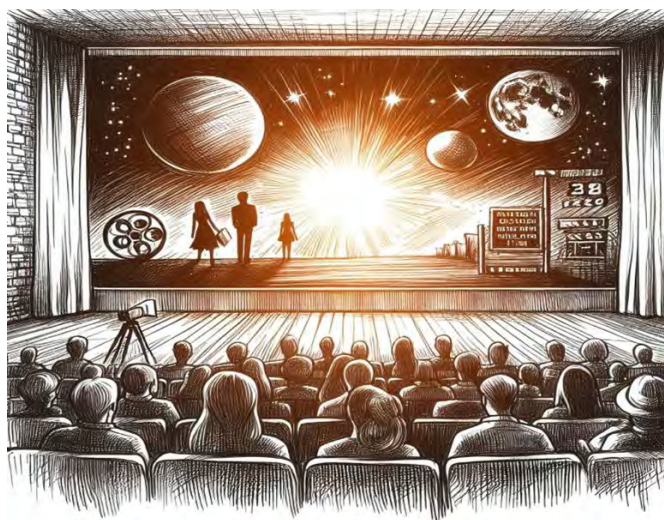

Фото: Редакција

Уметност која је можда и највише синтетичка јер удружује књижевност, позориште, сликарство и музику, чији се елементи у њој интегришу и квалитативно мењају, увукла је све знатижељне погледе у свој чаробни свет. Кроз историјске спектакле, узбудљиве драмске заплете

или сасвим обичне животе, бар наизглед, редитељи су настојали да истресу гледаоце из

патент и мали патент, жиг, дизајн, ознаку географског порекла, топографију интегрованог кола, ауторско право и сродна права, затим бави се применом међународних уговора из области заштите интелектуалне својине и представљањем и заступањем интереса Републике Србије у специјализованим међународним организацијама за заштиту интелектуалне својине, као и што спроводи надзор над радом организација за колективно остваривање ауторског права и сродних права, информационо-образовне послове у области заштите интелектуалне својине и друге послове одређене законом, с тим што рад Завода надзире Министарство привреде.

Филм и вештачка интелигенција

Као гост Зајечарског културног лета 2022. године, на ком је у пратњи Оркестра Бечке академије и Вроцлавског барокног оркестра на Феликс Ромулијани извео музичко-сценски спектакл „Паклена комедија – исповести серијског убице”, Џон Малкович, амерички глумац, продуцент и режисер, констатовао је да ће позориште преживети дигиталну револуцију, али да за филм и није тако сигуран. У напреднијим земљама вештачка интелигенција (енг. *Artificial Intelligence* – АИ)

увелико се користи за писање сценарија, у претпродукцији, да процени или чак предвиди успех филма, при одабиру глумаца и при промоцији филмова за израду трејлера⁶ и у другим случајевима. Тако је употреба вештачке интелигенције постала главни разлог за бројне штрајкове у Холивуду, о којима смо у последње време читали у медијима. Иако студији тврде да су понудили поштену заштиту и компензацију тамо где се нова технологија користи, страх запослених у филмској индустрији од губитка посла очигледно није спласнуо. И заиста, у ново доба главно питање је кога ће све заменити машина, али и како је могуће да у тако креативним индустријама као што је филмска, где су се до сада награђивали идеја, концепт и средства којима су остварени од стране изузетно талентованих појединаца, машина може да сачини дело једнаке уметничке вредности. Ако је то могуће, свет је пред врло озбиљном прекретницом, а човек пред још једним превредновањем свог постојања. Једина могућност која остаје уметницима је да науче како да подреде вештачку интелигенцију својој имагинацији, а многи се слажу са тим да оно што је производ генија, односно духа, мора да буде доживљено и надахнуто, што машини вероватно још увек није доступно.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

¹ https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/p.13__main_focus.pdf

² <https://rm.coe.int/1680783bd3>

³ <https://www.aalep.eu/top-20-associations-film-industry>

⁴ <https://www.fcs.rs/wp-content/uploads/2016/02/Eurimages-podr%C5%A1ka-koprodukciji-i-pravilnik-2020.pdf>

⁵ <https://rodriqueslaw.com/blog/countries-best-film-incentives/>

⁶ <https://smartclick.ai/articles/how-artificial-intelligence-is-used-in-the-film-industry/>

Снимајти филмове за мене, најјуре и јуре свеја, значи исјричајти јричу. Та јрича може да буде неверовајна, али она не јтреба никада да буде обична. Пожељно је да буде драмајична и хумана. Драма, јо је живој из која су искључени сви досадни моменји. Зајим у ијру улази јтехника, а ју сам нејријајшељ вурјуо-зносји. [...] Лейоја слике, лейоја јокреја, ријам, ефекји, све јтреба да буде јојчињено и јрјвовано радњи.

Алфред Хичкок

Прејлед њројиса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЋУ ДВА БРОЈА...

ЗДРАВСТВО

■ Правилник о изменама Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о ценама лабораторијских здравствених услуга на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Одлука о утврђивању висине и начину плаћања тарифа за услуге из надлежности Агенције за лекове и медицинска средства Србије („Сл. гласник РС” бр. 98/2023 од 7. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о Плану мреже здравствених установа („Сл. гласник РС” бр. 103/2023 од 21. 11. 2023)

■ Правилник о допуни Правилника о Листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

ОБРАЗОВАЊЕ

■ Правилник о стандардима компетенција секретара установе образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о полагању испита за лиценцу за секретара установе образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Посебан колективни уговор о изменама и допунама Посебног колективног уговора за запослене у установама студентског стандарда чији је оснивач Република Србија („Сл. гласник РС” бр. 99/2023 од 10. 11. 2023)

■ Правилник о допуни Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Сл. гласник РС” бр. 102/2023 од 17. 11. 2023)

ПОДСТИЦАЈИ, ДРЖАВНА ПОМОЋ

■ Уредба о измени Уредбе о ванредној интервентној мери подршке произвођачима кондиторских производа за откуп млека у праху („Сл. гласник РС” бр. 94/2023 од 30. 10. 2023)

■ Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала

и средња предузећа и предузетнике у 2023. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција („Сл. гласник РС” бр. 97/2023 од 3. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма доделе бесповратних средстава за куповину сеоске куће са окућницом на територији Републике Србије за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 97/2023 од 3. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма доделе бесповратних средстава за куповину минибусева за потребе превоза сеоског становништва на територији Републике Србије за 2023. годину („Сл. гласник РС” бр. 97/2023 од 3. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о ванредној интервентној мери подршке произвођачима кондиторских производа за откуп млека у праху („Сл. гласник РС” бр. 97/2023 од 3. 11. 2023)

■ Правилник о измени Правилника о подстицајима за инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре („Сл. гласник РС” бр. 99/2023 од 10. 11. 2023)

■ Правилник о условима и начину остваривања права на подстицаје за производњу садног материјала за произведене саднице воћака, винове лозе, хмеља и ружа („Сл. гласник РС” бр. 99/2023 од 10. 11. 2023)

■ Правилник о подстицају за очување животињских генетичких ресурса у банци гена („Сл. гласник РС” бр. 99/2023 од 10. 11. 2023)

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања у сектору услуга хотелског смештаја („Сл. гласник РС” бр. 103/2023 од 21. 11. 2023)

■ Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о финансијском давању пољопривредним газдинствима за пољопривредну производњу биљних култура у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о ванредној интервентној мери подршке произвођачима кондиторских

Прејлед њројиса...

институције трећим лицима („Сл. гласник РС” бр. 100/2023 од 13. 11. 2023)

МЕТРОЛОГИЈА

■ Правилник о оверавању мерила и мерних система за непрекидно и динамичко мерење количина течности које нису вода – уређаја за мерење горива („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о оверавању неаутоматских вага („Сл. гласник РС” бр. 99/2023 од 10. 11. 2023)

ЕНЕРГЕТИКА

■ Уредба о критеријумима одрживости за биогорива, биотечности и горива из биомасе („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о условима испоруке и снабдевања природним гасом („Сл. гласник РС” бр. 97/2023 од 3. 11. 2023)

■ Упутство за маркирање деривата нафте („Сл. гласник РС” бр. 98/2023 од 7. 11. 2023)

■ Правилник о утврђивању усклађених износа оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца („Сл. гласник РС” бр. 103/2023 од 21. 11. 2023)

■ Уредба о измени Уредбе о ограничењу висине цена деривата нафте („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

■ Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

■ Уредба о трансформацији војних установа („Сл. гласник РС” бр. 94/2023 од 30. 10. 2023)

■ Уредба о измени и допунама Уредбе о нормативима и стандардима расподеле средстава акредитованим научноистраживачким организацијама („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о изменама Правилника о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о начину и мерилима за одређивање минималног одрживог протока („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о саветнику за хемикалије и условима за обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о допуни Правилника о организацији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Упутство о измени Упутства за коришћење Портала јавних набавки („Сл. гласник РС” бр. 96/2023 од 2. 11. 2023)

■ Правилник о изменама и допуни Правилника о одређивању царинских органа за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака („Сл. гласник РС” бр. 99/2023 од 10. 11. 2023)

■ Правилник о стручном испиту за туристичког водича и туристичког пратиоца („Сл. гласник РС” бр. 99/2023 од 10. 11. 2023)

■ Правилник о техничким нормативима безбедности од пожара и експлозија метроа („Сл. гласник РС” бр. 100/2023 од 13. 11. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и мотива редовних издања поштанских марака („Сл. гласник РС” бр. 103/2023 од 21. 11. 2023)

■ Уредба о обавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500” („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

■ Уредба о измени и допуни Уредбе о утврђивању елемената годишњег програма пословања за 2024. годину, односно трогодишњег програма пословања за период 2024–2026. године јавних предузећа и других облика организовања који обављају делатност од општег интереса („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

■ Правилник о систему за извештавање о стању јавног дуга аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

■ Правилник о програму, начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата професионалног корисника и обрасцу сертификата („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

■ Правилник о изгледу и садржини обрасца путне исправе за избеглице („Сл. гласник РС” бр. 104/2023 од 24. 11. 2023)

... донећих између два броја

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Граѓанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед